

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Кафедра фінансів та банківської справи

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з дисципліни «Страхування в туристичному бізнесі»
для студентів з напрямку підготовки 6.140103 «Туризм»

Автор: к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи Михайлова Н.В.

Рецензенти:

Чумак В.Д., к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Полтавської державної аграрної академії

Степаненков В.М., директор Полтавської дирекції ПАТ «ХДІ Страхування»

Програма обговорена і схвалена на
засіданні кафедри фінансів
та банківської справи
“25” травня 2016 р.
Протокол №11
Зав. кафедрою фінансів

_____ д.е.н., проф. Єгоричева С.Б.

“ Узгоджено ”

Голова науково-методичної групи
з напряму підготовки
6.140103 «Туризм»

_____ д.е.н., проф. Скляр Г.П.
“ _____ ” _____ 2016 р.

“Схвалено”

Голова науково-методичної ради
університету

_____ д.е.н., проф. Рогоза М.Є.
“ _____ ” _____ 2016 р.

ВСТУП

Навчальний курс „Страховання в туристичному бізнесі” є вибірковою дисципліною підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра напряму підготовки 6.140103 «Туризм».

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у студентів сучасних теоретичних знань з питань організації страхування в туристичному бізнесі, творчому оволодінні ними та набутті навичок їх практичного використання в сучасних умовах господарювання.

Предметом дисципліни є система фінансово-економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу та використання страхових фондів.

Основні завдання вивчення студентами навчальної дисципліни „Страховання в туристичному бізнесі”:

- оволодіння теоретичними основами страхування;
- з'ясування особливостей функціонування страхового ринку та його основних суб'єктів в сучасних умовах господарювання;
- оволодіння базовими питаннями організації особистого, майнового страхування і страхування відповідальності в туристичному бізнесі;
- з'ясування особливостей перестраховання і співстрахування;
- опанування фінансового механізму здійснення страхування;
- вироблення навичок з оцінки фінансово-економічної діяльності страхових організацій.

Вивчення дисципліни „Страховання в туристичному бізнесі ” ґрунтується на фундаментальній підготовці студентів з таких дисциплін фахового спрямування, як «Економічна теорія», «Економіка підприємств», «Бухгалтерський облік», „Мікроекономіка”, „Макроекономіка”.

Опанування змісту дисципліни „Страховання в туристичному бізнесі” зумовлює вільне володіння студентом ґрунтовними знаннями щодо:

- сутності, функцій та принципів, на яких ґрунтується страхування;
- класифікації і форм проведення страхування;
- поняття страхового ризику і методів його оцінки, системи управління страховими ризиками;
- структури страхового ринку і особливостей діяльності в Україні страхових посередників;
- основних форм організації страхових фондів, порядку створення, функціонування і управління страховими компаніями;
- системи державного регулювання страхової діяльності в Україні;
- особливостей здійснення особистого, майнового страхування і страхування відповідальності в туристичному бізнесі;
- особливостей фінансово-економічної діяльності страхових організацій, сутності та методів здійснення перестрахових операцій.

Після вивчення дисципліни студенти повинні

знати: сутність, функції та принципи страхування; класифікацію і форми проведення страхування; поняття ризику та його основні характеристики, управління ризиками у страхуванні; поняття страхового ринку, організаційні форми страховиків, маркетинг у страхуванні, державне регулювання страхової діяльності; особисте страхування та його класифікацію, особливості страхування життя в

туристичному бізнесі, страхування від нещасних випадків і медичне страхування в туристичному бізнесі; значення і види майнового страхування в туристичному бізнесі; поняття страхування відповідальності та його види в туристичному бізнесі; організацію перестраховування і співстраховування; основи фінансово-економічної діяльності страховика.

вміти: користуватися діючим законодавством України для обґрунтування умов страхування; проводити фінансові обчислення, пов'язані із складанням угод різних видів страхування; оцінювати фінансовий стан страховика; розраховувати страхові премії, страхові відшкодування, збитки страхувальників, а також терміни страхових платежів; прогнозувати фінансові результати страхової діяльності і на цій основі розробляти стратегію фінансового розвитку страховика; надавати пропозиції щодо вдосконалення системи управління діяльністю страхової компанії, її самоорганізації та розвитку.

Викладення дисципліни „Страхування в туристичному бізнесі” базується на Законах України, Указах Президента, постановах Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України з економічних питань, нормативних і інструктивних документах Міністерства фінансів і Національного банку України.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I. Основи функціонування страхового ринку та характеристика його основних суб'єктів

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування

Категорія страхового захисту і його роль при вирішенні проблеми відтворення суспільного виробництва. Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей.

Сутність страхування як економічної категорії. Характерні ознаки страхування. Призначення і функції страхування. Принципи страхування.

Специфічні терміни і поняття, які використовуються в страхуванні.

Місце і роль страхування в системі грошових відносин в умовах ринкової економіки. Роль страхування в активізації бізнесу; в економії коштів, що резервуються на покриття можливих втрат від непередбачених обставин; в ефективнішому формуванні й використанні фондів соціального призначення; у збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації, її наукове та практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні.

Класифікація за об'єктами страхування. Галузі і підгалузі страхування: особисте страхування, майнове страхування, страхування відповідальності. Види страхування.

Класифікація за формами проведення страхування. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування. Принципи та порівняльна характеристика обов'язкового і добровільного страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику. Критерії визначення страхового ризику. Основні характеристики страхових ризиків.

Загальні підходи та принципи класифікації страхових ризиків. Види ризиків за суб'єктами, які підпадають під вплив ризиків. Види ризиків за джерелами небезпеки і їх походженням. Види ризиків за кількісними параметрами. Види ризиків за обсягом відповідальності страховика.

Управління ризиком та його основні етапи. Ідентифікація ризиків. Аналіз і оцінка ризиків. Контроль за ризиком та його фінансування. Методи управління ризиком.

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Об'єктивна основа страхового ринку, умови формування і функціонування страхового ринку. Структура страхового ринку.

Об'єкти і суб'єкти страхового ринку. Характеристика страхового ринку в інституціональному і територіальному аспектах. Внутрішня система страхового ринку та її основні елементи. Зовнішнє оточення страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку.

Стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Етапи розвитку страхового ринку, їх особливості та характеристика.

Маркетинг у страхуванні, його суть і функції. Система організації маркетингу. Принципи маркетингу страхових організацій. Дослідження ринку страхових послуг.

Тема 5. Страхова організація

Організація страхової справи. Типи й види страхових організацій, які створюються в Україні. Організаційні форми існування страховика. Державні страхові організації. Комерційні страхові компанії, їх місце на страховому ринку. Акціонерні страхові товариства і компанії. Приватні страхові компанії. Командитні і повні страхові товариства. Страхові товариства з додатковою відповідальністю.

Структура страхових компаній. Схема організаційної структури страхової організації та характеристика структурних підрозділів. Відокремлені підрозділи страховика, їх призначення – представництва, агентства, філії.

Об'єднання і асоціації страховиків: їх функції, завдання та місце на страховому ринку.

МОДУЛЬ II. Основні галузі страхування та фінансово-економічна діяльність страхових організацій

Тема 6. Особисте страхування в туристичному бізнесі

Суть і призначення особистого страхування, його значення і роль в забезпеченні соціального захисту громадян. Економічний зміст особистого страхування в туристичному бізнесі. Класифікація чинників ризику в туризмі. Обов'язки суб'єктів туристичної діяльності щодо забезпечення безпеки туристів.

Стан і розвиток особистого страхування в туристичному бізнесі.. Основні види і форми особистого страхування в туризмі.

Основні умови проведення страхування від нещасних випадків в туристичному бізнесі.

Організація медичного страхування туристів. Основні програми страхування медичних і інших непередбачених витрат громадян, що виїжджають за кордон. Основні страхові випадки, що трапляються з туристами. Форми страхового обслуговування туристів.

Страхування іноземних громадян, які тимчасово перебувають на території України. Об'єкти, страхові ризики та основні програми страхування іноземних громадян.

Інші види особистого страхування в туристичному бізнесі (страхування від невиїзду, страхування витрат туристів при скасуванні туристичної поїздки).

Тема 7. Майнове страхування в туристичному бізнесі

Майнове страхування, його необхідність і значення. Форми і види страхування. Страхувальники і об'єкти страхування.

Страхування майна юридичних осіб в туристичному бізнесі. Види договорів майнового страхування. Основні умови страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова оцінка і страхова сума. Принципи страхового відшкодування та визначення розміру збитку.

Страхування майна фізичних осіб в туристичному бізнесі. Основні умови страхування особистого майна і багажу туристів.

Транспортне страхування в туристичному бізнесі. Страхування наземного, авіаційного, водного і залізничного транспорту, основні принципи і умови страхування. Страхування вантажів.

Тема 8. Страхування відповідальності в туристичному бізнесі

Відповідальність як об'єкт страхових відносин. Необхідність, економічна сутність і особливості страхування відповідальності в туристичному бізнесі. Підгалузі і види страхування відповідальності.

Страхування цивільної відповідальності. Об'єкти страхування, контингент страховиків і страхувальників, обсяг страхової відповідальності.

Основні принципи і умови страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Моторне (транспортне) бюро України та його функції. Міжнародна система страхування „Зелена картка”. Страхування відповідальності перевізників вантажів.

Інші види страхування відповідальності в туристичному бізнесі. Страхування відповідальності роботодавців. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності власника готельно-туристичного комплексу.

Тема 9. Перестраховання і співстраховання

Необхідність перестраховання та стан його розвитку. Перестраховання як метод зміцнення фінансової стійкості страхових організацій. Суб'єкти перестраховання та їх взаємовідносини. Зміст договору перестраховання.

Методи перестраховання. Факультативне перестраховання. Договірне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Факультативно-облігаторне перестраховання.

Форми перестраховальних операцій. Пропорційне і непропорційне перестраховання.

Співстраховання та механізм його застосування. Учасники співстраховання. Договірні відносини у співстрахованні.

Перспективи і напрями розвитку перестраховання і співстраховання в Україні.

Тема 10. Доходи, витрати і прибуток страховика

Особливості та принципи фінансово-економічної діяльності страховика.

Склад та економічний зміст доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії як основне джерело доходів страховика. Доходи від перестраховальних операцій. Доходи від інвестиційної та іншої фінансової діяльності. Доходи за надані різного роду послуги.

Склад та економічний зміст витрат страховика. Собівартість страхової послуги. Витрати на здійснення страхових операцій. Виплати страхового відшкодування і страхових сум. Відрахування в запасні фонди або резерві внесків. Витрати на превентивні заходи. Витрати на ведення страхової справи. Інші витрати страховика.

Фінансові результати страхових операцій. Визначення прибутку страховика. Визначення рентабельності страхових операцій.

Оподаткування страхових компаній. Особливості оподаткування прибутку (доходів) страховика. Система розподілу прибутку в страхових організаціях.

Список рекомендованої літератури:

Основна:

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: від 16.01.2003 № 436-IV : станом на 01.01.2013 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. - Заголовок з екрана.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 01.01.2013 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. - Заголовок з екрана.
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III : станом на 01.01.2013 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>. - Заголовок з екрана.
4. Про страхування [Електронний ресурс]: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР : станом на 01.01.2013 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>. - Заголовок з екрана.
5. Про туризм [Електронний ресурс]: Закон України від 18.11.2003 № 1282-IV : станом на 18.11.2003 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>. - Заголовок з екрана.
6. Безугла В.О. Страхування : навч. посібник / В.О. Безугла, І.І. Постіл, Л.П. Шаповал. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 582 с.
7. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика : навч. посібник / За загальною редакцією д.е.н., проф. Н.М. Внукової. – 2-ге видання, перероблене та доповнене. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 656 с.
8. Вовчак О.Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.
9. Дьячкова Ю.М. Страхування : навч. посібник / Ю.М. Дьячкова. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
10. Машина Н.І. Страхування для туристичних підприємств : навч. посібник / Н.І. Машина. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 368 с.
11. Михайлова Н. В. Страхування в туристичному бізнесі [електрон. ресурс] : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу / Н.В. Михайлова. – Полтава : ПУЕТ. – 2014. – 162 с.
12. Страхування : підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – Київ : Знання, 2008. - 1019 с.
13. Шматько Л.П. Страхование и риски в туризме : учебное пособие для студентов вузов /Л.П. Шматько. – Ростов н/Д : Издательский центр «МарТ»; Феникс, 2010. – 208 с.
14. Черникова Л.И. Страхование и риски в туризме : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Л.И. Черникова. – М. : Издательский центр «Академия», 2010 – 160 с.

Додаткова:

15. Абрамітова Д.Р. Розвиток страхування туризму в Україні / Д.Р. Абрамітова. // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – 1(34). – С.134 – 137.
16. Базилевич В.Д. Страхова справа : навч.-метод. посібник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – 4-те вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2005. – 351с.
17. Баранова В. Проблеми функціонування страхової системи України в умовах фінансової кризи / В. Баранова // Економіст. – 2009. – №11. – С.21-23.
18. Вихристенко Б. Правові засади страхування в туризмі / Б. Вихристенко, Н. Опанасюк. – Режим доступу: file:///C:/Users/vostro/Downloads/bmj_u_2012_4_4.pdf
19. Грабчук О.М. Страхові ризики у сфері страхування туризму / О.М. Грабчук // Вісник Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара. Серія «Економіка». – 2015. – вип. 9(1). - с. 3-8.
20. Данніков О. Аналіз загальноекономічних процесів в країні під час оцінки динаміки розвитку страхового ринку / О. Данніков // Маркетинг в Україні. – Київ : КНЕУ, 2009. – №2. – С.27-33.
21. Залетов О.М. Основи страхового права України : навч. посібник / О.М. Залетов, О.О. Слюсаренко. – Київ : Междунар. Агенція «BeeZone», 2005. – 416 с.
22. Корніюк О. Нові тенденції страхового ринку / О. Корніюк // Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації. – Бліц-Інформ, 2008. – №3. – С.69-71.
23. Лебединська Л.Д. Стратегічні аспекти сталого розвитку страхового ринку України під впливом глобалізаційних процесів / Л.Д. Лебединська, Л.М. Ремньова // Актуальні Проблеми Економіки. – 2010. – №9. – С.206-214.
24. Литвин А.Ю. Особливості страхування в туристичному бізнесі / А.Ю. Литвин, І.А. Стреблянська // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2013. – № 2. – с. 100-104.
25. Машина Н.І. Міжнародне страхування : навч. посібник / Н.І. Машина. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.
26. Михайлова Н.В. Особливості страхування відповідальності в туристичному бізнесі / Н.В. Михайлова, В.В. Карцева // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського. Серія „Економічні науки”. – Миколаїв : МНУ, 2014. – Випуск № 5.2 (101).– С. 57 - 61.
27. Михайлова Н.В. Загальні ознаки та принципи управління ризиками туристичної фірми / Н. В. Михайлова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки". – 2011. – № 6 (51), ч. 2. – С. 222-226.
28. Мних М.В. Страхування як механізм надання гарантій підприємницької діяльності та соціального захисту населення: сучасна теорія і практика : автореф. дис.: 08.00.03 / М.В. Мних. – Київ : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2007. – 36 с.
29. Мухіна О.В. Страховий ринок України: стан та проблеми розвитку / О.В. Мухіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 3 лют. – С. 50-52.
30. Нагайчук Н.Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій» / Н.Г. Нагайчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 11 черв. – С. 32-35.
31. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.

32. Плиса В.Й. Страхування : навч. посібник / В.Й. Плиса. – Київ : Каравела, 2005. – 392 с.

33. Полуляхова О.О. Теоретичні аспекти дослідження послуг зі страхування туристичної діяльності О.О. Полуляхова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва – 2015. - № 4. – С. 21-25.

34. Про затвердження вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та пере страховиків – нерезидентів: Постанова КМУ від 15 жовтня 2003 р. № 1640 // Українська Інвестиційна газета. – 2003. – 50. – С. 53-54.

35. Рібун М.В. Особливості ринку страхування у сфері туризму / М.В. Рібун // Науковий вісник НЛТУ України – 2014. – Вип. 24.2. – С. 274-281.

36. Страхование дело в Украине: состояние, тенденции, перспективы / [С.А. Гоцуляк, А.Н. Залетов, А.И. Перетяжко и др.]. – Київ : Междун. Агенция «VeeZone», 2005. – 416 с.

37. Страхування: теорія та практика : [навч.-метод. посіб.] / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, В.В. Временко. – Харків : Бурун Книга, 2004. - 376 с.

38. Страхування : підручник / [кер. авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець]. – Київ : КНЕУ, – 2006. – 599 с.

39. Супрун А.А. Впровадження страхування туристичного, готельного і ресторанного бізнесу як фактор підвищення фінансової надійності страхових компаній / А.А. Супрун // Вісник Криворізького економічного інституту КНУ. – 2013. - № 2. – С.79-85.

40. Ткаченко Н.В. Страхування : навч. посібник / Н.В. Ткаченко. – Київ : Ліра-К, 2009. – 376 с.

41. Филонюк А. Ф. Страховая индустрия Украины: стратегия развития / А.Ф. Филонюк, А.Н. Залетов. – Київ : МА «Бизон», 2008. – 448 с.

42. Філонюк О.Ф. Проблеми впровадження державних механізмів регулювання страхування / О.Ф. Філонюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – N24. – С. 92-96.

43. Фурман В.М. Перспективи створення альянсів страхових компаній і банків в Україні / В.М. Фурман // Вісник НБУ. – 2005.-№4. – с.20-22.

44. Шумелда Я.П. Страхування : навч. посіб. / Я.П. Шумелда. – Міжнародна агенція «Бизон», 2007. - 377 с.

Рецензія
на навчальну програму з дисципліни
«Страховання в туристичному бізнесі»,
підготовлену доцентом кафедри фінансів
Полтавського університету економіки і торгівлі
Михайловою Н.В.

Актуальність проблеми страхування в туризмі в останній час є дуже важливою, тому що в процесі страхування туристичних послуг визначається якість цих послуг та формується імідж всієї туристичної галузі. Треба зазначити, що безпека для туриста – це найголовніше, та вона залежить перш за все від якісного страхування. Тож, страхування є повноцінним складником будь-кої туристичної подорожі, та саме за допомогою страхування відбувається захист, як туристів, так і їхнього майна.

За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація страхового захисту, активізація пропозицій з боку страхових компаній щодо створення комплексних програм страхового захисту туристичних фірм.

Це потребує підготовки спеціалістів, що мають глибокі теоретичні і практичні знання, можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою економікою та запропонувати нові страхові продукти в галузі страхування туристичного бізнесу.

В комплексі загальноекономічної підготовки студентів за напрямом підготовки 6.140103 «Туризм» курс «Страховання в туристичному бізнесі» є дисципліною за вибором навчального закладу. Впровадження дисципліни в навчальний процес має на меті забезпечення отримання студентами глибоких знань теоретичних і практичних основ організації страхування в туристичному бізнесі.

Представлена на рецензування програма навчальної дисципліни сформована в логічній послідовності, яка дозволяє висвітлити теоретико-методологічні основи теорії і практики організації страхування в туристичному бізнесі.

Методична розробка відповідає вимогам, що пред'являються до такого виду робіт, рекомендується до впровадження в навчальний процес.

Доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавської державної аграрної
академії, доцент, к.е.н.

В.Д. Чумак

Рецензія
на навчальну програму з дисципліни
«Страховання в туристичному бізнесі»,
підготовлену доцентом кафедри фінансів
Полтавського університету економіки і торгівлі
Михайловою Н.В.

Туристична галузь є однією з найбільш динамічних та перспективних галузей світової економіки. Туризм істотно впливає на економічний розвиток держави, сприяє створенню нових робочих місць, є джерелом поповнення бюджету та припливу валютних надходжень. Навіть в умовах кризи його значення зростає, передусім тому, що за світовим досвідом саме туризм забезпечує найвищу оборотність капіталу, найвищу мультиплікативність вкладених коштів та найдешевші робочі місця.

Однак організація самої туристичної діяльності пов'язана з безліччю ризиків, отже виникає потреба у дослідженні взаємодії туристичної сфери і страхування з метою зменшення впливу ризиків.

З огляду на це, питання підготовки кваліфікованих фахівців, які зможуть приймати обґрунтовані рішення щодо організації страхового захисту в туристичному бізнесі є дуже актуальним.

Курс «Страховання в туристичному бізнесі» в системі загальноєкономічної підготовки студентів за напрямом підготовки 6.140103 «Туризм» є дисципліною за вибором навчального закладу.

Впровадження даної дисципліни в навчальний процес обґрунтоване необхідністю отримання студентами глибоких знань теоретичних і практичних основ організації страхування в туристичному бізнесі.

Програма, яка представлена на рецензування, дозволить опанувати дисципліну у відповідності з навчальним планом і забезпечити набуття практичних навичок.

Методична розробка відповідає вимогам, що пред'являються до такого виду робіт, і рекомендується до впровадження в навчальний процес.

Директор Полтавської дирекції
ПАТ «ХДІ Страхування»

В.М. Степаненков